

## „Felsőoktatás: globális trendek és hazai lehetőségek”

### A környezeti kihívások és válaszok

- A demográfiai változások,
  - Korábban a idények robbanásszerű növekedése
  - ezen belül jelenleg különösen a születésszám tartós csökkenése és a népesség elöregedése
- A felsőoktatás korábban lezajlott mennyiségi növekedése és tömegessé válása, az ebből fakadó belső strukturális feszültségek, továbbá az ezek feloldását célzó beavatkozások iránti igények
  1. **A felsőoktatás expanziója** (2004-ben a világ összes országát tekintve a felsőoktatásban 132 millió hallgató tanult, szemben az 1991-es 68 millióval, ami 1991 és 2004 között évente átlagosan 5,1%-os létszámnövekedést jelent). Magyarország: négyszeresére nőtt a kilencvenes években. Most évek óta csökken
  2. **A hallgatók társadalmi heterogenitásának növekedése** (folyamatosan emelkedik az idősebb és felnőtt hallgatók aránya, növekedett a nők részvétele, és a rendszerbe olyan társadalmi csoportok léptek be, aki korábban nem voltak kliensei a felsőoktatásnak)
  3. **Akadémiai személyzet.** Státus, munkateher
- A gazdaság átalakulása, ezen belül különösen a szolgáltató szektor súlyának növekedése, az ún. tudásgazdaság kialakulása, a tudás-intenzív ágazatok súlyának növekedése, ezek növekvő szerepe egy-egy ország nemzetközi versenypozíciójában. A felsőoktatás gazdasági jelentőségének felértékelése, a meghatározó szerepe a (magasan) képzett munkaerő képzésében
  4. **A kínálat diverzifikálódása** (számos új intézménytípus és új oktatási formák jelentek meg, jelentősen bővült a magánoktatás és rendkívüli mértékben megnőtt a képzési programok sokfélesége)
  5. **Az oktatás és a munka világa közötti kapcsolatok átalakulása. Képesség-politikák.**

Az államok alakítani akarják a felsőoktatás kibocsátását: EZ NEM TERVEZÉS., HANEM SOKFÉLE ESZKÖZ KOMBINÁLÁSA

- INFORMÁCIÓ ÉS ÉRDEKELTSÉG
- KVALIFIKÁCIÓS REFORM

A gazdasági szereplők mint felsőoktatás: **Corporate universities**

- Az egész életen át tartó tanulás domináns oktatáspolitikai paradigmává válása és e paradigma több összetevője (pl. az oktatás és a munka világa közötti közvetítő rendszerek átalakulása, különösen a kvalifikációs rendszerek reformja)

### LLL egyetem

#### Az egész életen át tartó tanulás (LLL) felé nyitott egyetem jellemzői

- az LLL megjelenése az intézményi stratégiában
  - LLL orientált szervezeti változások (pl. az LLL-ért felelős szervezeti egység vagy vezetői poszt)
  - nyitás az új, nem hagyományos klienscsoportok felé
  - „LLL-barát” belső emberi erőforrás menedzsment (pl. LLL aktivitás figyelembe vétele a személyes értékelésnél)
  - a programkínálat bővítése (pl. rövid kurzusok)
  - rugalmas tanulási utak támogatása
    - . moduláris struktúrák bevezetése
    - . kredit akkumuláció és transzfer támogatása
    - . a nem formális és informális (tapasztalati tanulás) elismerése
  - Innovatív, tanuló-centrikus pedagógiai módszerek, új tanulásszervezési technikák alkalmazása (pl. projektmunka, távoktatás, e-learning)
  - „LLL-barát” kutatási megközelítés (pl. tudás-transzfer orientált projektekben való részvétel)
  - a munkáltatókkal való intenzív együttműködés (mind a magán, mind a közszféra)
- nyitottság a képzési programok egyeztetésére a munkáltatókkal
- LLL-orientált alumni politika

- A nemzeti és nemzetközi (többek között uniós) kutatási, fejlesztési és innovációs politikák fejlődése, az innováció tartalmáról és szerepéről történő gondolkodás átalakulása, a technológiai innovációs politikák stratégiai felértékelődése, és e környezetnek a felsőoktatáson belül zajló kutatásokra gyakorolt hatásai

### 6. Kutatás, innováció. Mode 2

- A közigazgatás és a kormányzás reformjai, ezen belül különösen az ún. Új Közszolgálati Menedzsment (New Public Management) megközelítésének a térhódítása, az ezzel együtt járó minőség- és teljesítménymenedzsment és elszámoltathatósági eljárások terjedése

7. **Az irányítás átalakulása** (szinte minden országban reformok zajlanak a felsőoktatási rendszer és az intézmények irányításában, átalakulnak a döntéshozatali mechanizmusok. Vállalati működés. a vezetőktől egyre inkább menedzseri képességeket várnak el)

8. **A minőség és eredményesség előtérbe kerülése** (az elszámoltathatóság, a teljesítményértékelés és a minőségbiztosítási rendszerek fejlesztése az egyik legfontosabb és legnagyobb hatású fejlődési trend lett)

- Az állami költségvetésre nehezedő folyamatos nyomás, a költségvetési lehetőségek és a robbanásszerűen növekedő igények közötti állandó feszültség, a költségvetési hiány

kézbentartását szolgáló és a közszolgáltatások racionalizálását kikényszerítő restriktív politikák

9. **Finanszírozási változások** (többféle finanszírozási forrás jelent meg, növekedett a nem állami finanszírozás súlya, erősödött a források hatékonyabb felhasználására törekvés, gyakoribb lett e teljesítménytől függő versenyalapú finanszírozás, sok helyen bővült a hallgatói támogatások rendszere)

Magánforrások - Dual track

Szerződéses elv

EU programok

- A globalizálódás és nemzetközi integráció. Különösen az oktatás (ezen belül elsősorban a felsőoktatás) globális nemzetközi piacának a kialakulása, e piac új nemzetközi szabályozórendszereinek a fejlődése. A nemzetközi integráció, ezen belül térségünkben az európai integráció fejlődése, a közösségi politikák körének és terjedelmének a bővülése, az oktatás súlyának a növekedése a közösségi politikákon belül, a nemzetfeletti szinten hozott döntések növekvő szerepe

Globális verseny

Ranking

EU felsőoktatási politikája

Bologna folyamat

**Globális hálózatépítés, mobilitás és együttműködés** (a felsőoktatás egyre inkább nemzetközivé válik, növekszik az intézmények, az oktatók, és a gazdaság szereplői közötti együttműködés, kialakult a felsőoktatás nemzetközi piaca, gyakori a kutatás határokon átnyúló finanszírozása).

- Az információ-technológia fejlődése, ezen belül különösen az oktatási szolgáltatások előállítására és értékesítésére számára új feltételeket teremtő hálózati kommunikáció térhódítása
- Az emberi tanulás, ezen belül a felnőttkori tanulás természetéről való tudásunk növekedése és átalakulása, a „tanulás tudományának” (*learning science*) fejlődése és ezzel párhuzamosan a tanulás hatékony megszervezésével kapcsolatos igények átalakulása

10. **Tanulás/Tanítás:** LeO, AHELO

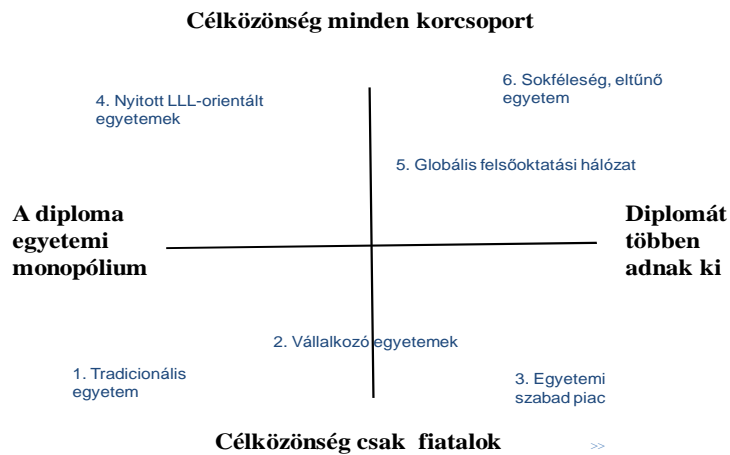
#### **A tanulás eredményességét támogató intézményi és nemzeti politikák**

- A tanulás fejlesztését szolgáló nemzeti programok (pályázati programok, díjak)
- A felsőoktatásban történő tanulás kutatása
- A minőség fogalmának kibővítése
- A tanulásszervezés fejlesztéséért felelős szervezeti egységek létrehozása
- Az akadémiai személyzet pedagógiai kompetenciáinak fejlesztése
- Tanulási eredményekre épülő programtervezés

## Európai Unió

## Jövő

1. ábra  
Az OECD eredeti egyetem scenáriói



## Hazai folyamatok

### Expanzió és szerkezet

- Egységes versenytér
- Szakképző programok

### Irányítás

- Állami szerep
- Autonómia

### Minőség

- Akkreditáció és minőségbiztosítás

### Tanárképzés

- Tanári kompetenciák
- A három elem

Tanítás/tanulás  
Kvalifikációs reform  
LeO